

AFÁZIE

ZUZANA AUDOVÁ

ELIŠKA BULÍŘOVÁ

TEREZA KUDĚLOVÁ

KRISTÝNA LEJSKOVÁ

ISABELA PLÁNKOVÁ

VERONIKA PODHORSKÁ

LUCIE STÁRKOVÁ

AFÁZIE

TIPY

VYMEZENÍ TERMÍNU

ETIOLOGIE

SYMPTOMATOLOGIE

KLASIFIKACE

DIAGNOSTIKA

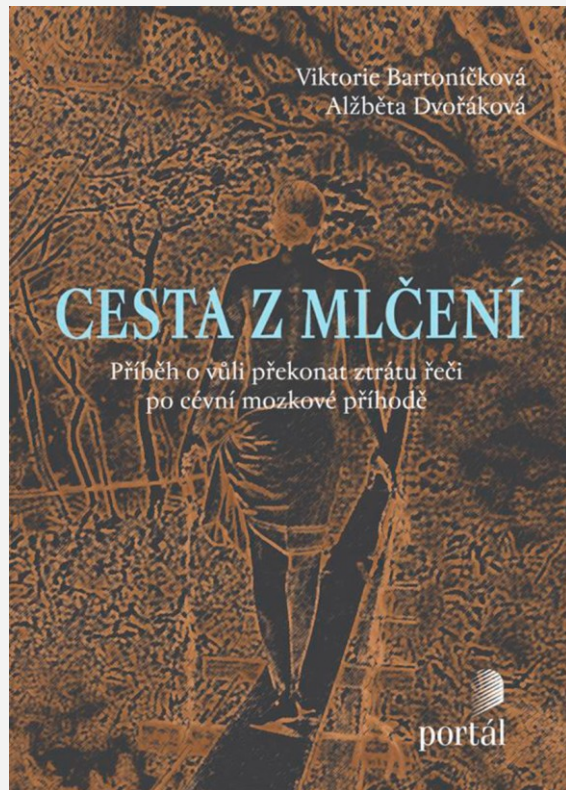
TERAPIE

AFÁZIE U DĚTÍ

VIDEO

TIPY

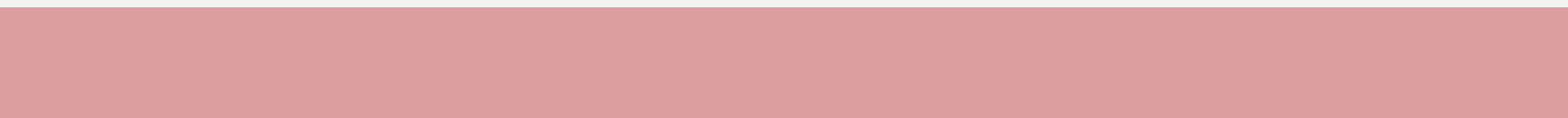
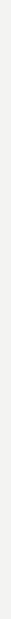
CESTA Z MLČENÍ

TERAPIE AFÁZIE

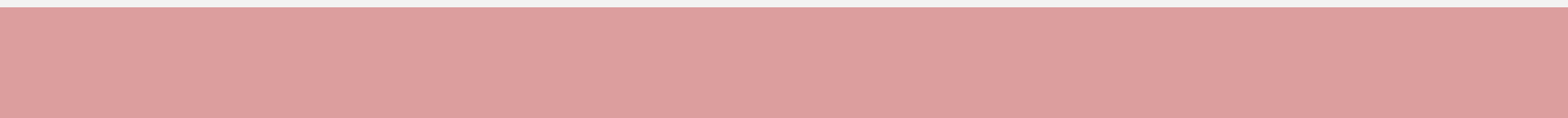
VYMEZENÍ TERMÍNU

VYMEZENÍ TERMÍNU

- **získané organické** narušení komunikační schopnosti
 - zasaženy všechny **modality řeči**: receptivní, expresivní, mluvená i psaná
 - v různé míře zasaženy všechny **jazykové roviny**
 - **vyšší kortikální porucha**
 - vyšší kortikální činnost = „specificky lidská aktivita, která zajišťuje psychickou činnost člověka, koordinuje a řídí vnitřní funkce organismu i jeho komunikaci s vnějším prostředím“
 - agnozie, apraxie, akalkulie, alexie, poruchy orientace v prostoru, ...
 - **subobor**: logopedie-afaziologie
 - **mezioborová spolupráce**: neurologie, neurochirurgie, neurolingvistika, neuropsychologie, psycholingvistika, logopedie, ...
-

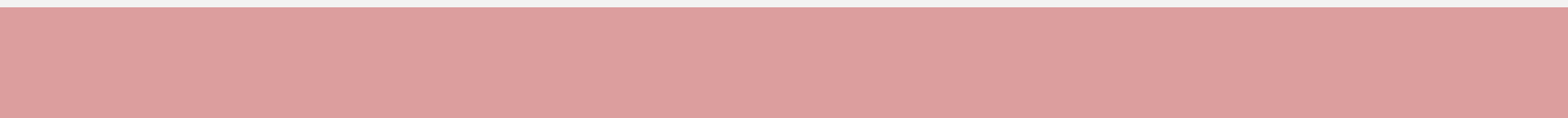
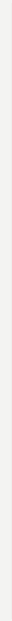
ETIOLOGIE

ETIOLOGIE

- plně vyvinutá řeč + poškození dominantní hemisféry mozku = **afázie**
 - doprovází různá **neurologická onemocnění**:
 - ložisková poškození korových a podkorových oblastí mozku
 - **nejčastější příčiny vzniku**:
 - cévní mozkové příhody (ischemie = snížení prokrvení, hemoragie = krvácení)
 - úrazy mozku (komoce, kontuze, komprese)
 - mozkové nádory, operace mozku
 - encefalitidy a meningoencefalitidy (záněty mozku a mozkových blan)
 - intoxikace CNS (drogy, alkohol, ...)
 - degenerativní onemocnění CNS
-

SYMPTOMATOLOGIE

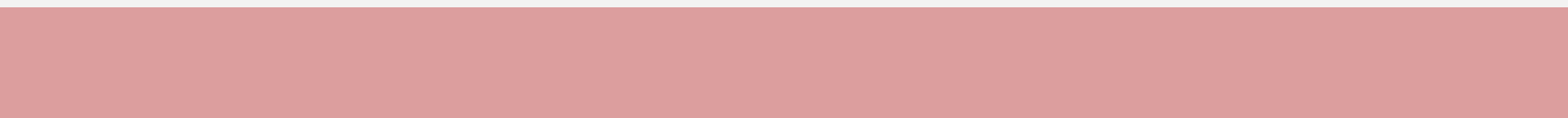
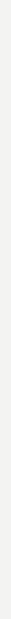
SYMPTOMATOLOGIE

- **závisí na:**
 - typ poškození CNS + kde a v jakém rozsahu je lokalizováno
 - věk postiženého člověka
- **důležité příznaky:**
 - řeč *fluentní* (plynulá) nebo *nonfluentní*
 - narušení *receptivní* nebo *expresivní* složky řeči

NEJČASTĚJŠÍ SYMPTOMY

- **parafázie** = deformace slov různého typu a stupně
 - *fonemické* = slovní tvar je deformovaný, lze ale porozumět významu
 - *žargonové* = těžká slovní deformace
 - *sémantické* = neschopnost vybavit si dané slovo
 - **parafrázie** = snížená schopnost až nemožnost větného vyjádření
 - **perservace** = ulpívání na předchozím podnětu a při dalších odpovědích
 - **logorhea** = překotná mluva se sníženou srozumitelností
 - **anomie** = porucha pojmenování
 - **neologismy** = slova tvořena gramaticky chybně
 - **poruchy rozumění** = jsou velmi časté, je proto důležité se na porozumění zaměřit při vyšetření
-

KLASIFIKACE

KLASIFIKACE

- nejednotná klasifikace (pohled medicínský, psychologický, lingvistický, ...)
- **nejzákladnější dělení:**
 - *senzorická* (receptivní, Wernickeho)
 - *motorická* (expresivní, Brocova)
 - *totální* (globální)

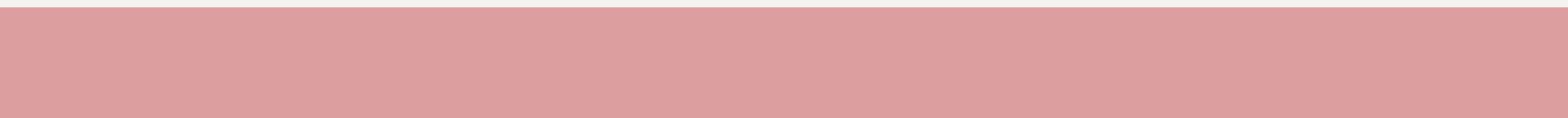
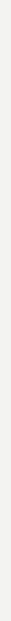
BOSTONSKÁ KLASIFIKACE AFÁZIE

- 19. st., Broca a Wernicke
 - **silné a slabé stránky řečových modalit** (pojmenování, fluence konverzační řeči, porozumění mluvené řeči a opakování)
 - **neplynulé afázie:**
 - globální afázie
 - Brocova afázie
 - izolovaná afázie
 - transkortikální motorická afázie
 - **plynulé afázie:**
 - Wernickeho afázie
 - animická afázie
 - konduktivní afázie
 - transkortikální senzorická afázie
-

LURIJOVA KLASIFIKACE AFÁZIE

- koncepce **funkčních bloků** a **kortikálních zón mozku**
 - stejná porucha porozumění může vzniknout z různých příčin (jiná lokace postižení mozku)
 - **afázie vzniklé při lézích přední oblasti mozku:**
 - dynamická afázie
 - eferentní motorická afázie
 - **afázie vzniklé při poškození zadních oblastí mozku:**
 - aferentní motorická afázie
 - akusticko-amnestická afázie
 - senzorická afázie
 - sémantická afázie
 - amnestická afázie
-

DIAGNOSTIKA

DIAGNOSTIKA

- **různé cíle diagnostiky:**
 - určit přítomnost afázie v klinickém obraze (screening afázie)
 - určit typ a stupeň afázie, zjistit mechanismus narušení
 - zmapovat úroveň každodenní komunikace pacienta při existujícím narušení (diagnostikování funkční komunikace)
 - analyzovat specifické symptomy afázie
- orientační vyšetření: **lékaři** (neurologové)
- komplexní vyšetření: **klinický logoped**

KLASIFIKACE TESTŮ AFÁZIE

SCREENINGOVÉ TESTY

- **AST** (Aphasia Screening Test)
- **MAST** (Mississippi Aphasia Screening Test):
 - 9 subtestů
 - <https://www.fnbrno.cz/data/files/NK/2009/MASTcz%20záznamový%2olist.pdf>
- **FAST** (Frenchay Aphasia Screening Test):
 - dějový obrázek a tvary

KOMPLEXNÍ TESTY

- **kvantitativně orientované testy:**

- způsob a kvalita řešení úlohy
- WAB (Western Aphasia Battery)

- **kvalitativně orientované testy:**

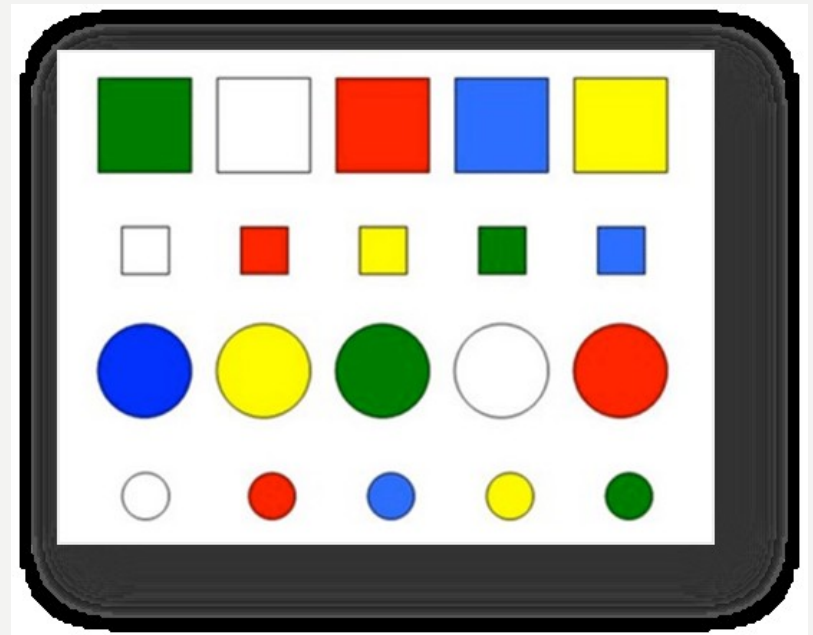
- symptomy afázie a jejich rozsah
- Lurijovo neuropsychologické vyšetření, PALPA (Psycholinguistic Assessment of Language Processing in Aphasia)

- **testy funkční komunikace:**

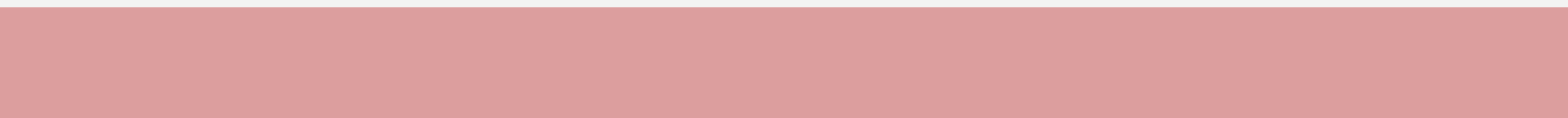
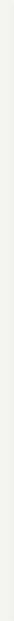
- úroveň každodenní komunikace a její efektivita
 - CADL-2 (Communicative Activities in Daily Living), CAPP (Conversation Analysis Profile of People with Aphasia)
-

SPECIÁLNÍ TESTY

- **Token test:**
 - barevné tvary
- **BNT (Boston Naming Test):**
 - pojmenovávání obrázků
- **BAT (Bilingual Aphasia Test)**

TERAPIE

TERAPIE

- zaměření na **specifické potřeby** a **silné stránky** pacienta
 - dělení terapie (IDH klasifikace) → **3 roviny terapie**:
 1. obnova narušené funkce – izolované jaz. funkce (čtení, psaní, ...)
 - stimulace nebo reedukace
 - * kognitivně-neuropsychologický přístup
 2. NKS – komplexnější postupy
 - podpora kompenzačních mechanismů
 - * kresba jako komunikační nástroj
 3. zmírnění následků postižení (psychosociální důsledky, izolace)
 - * skupinová terapie (simulace přirozených situací)
-

EXPRESIVNÍ SLOŽKA ŘEČI

- postupy využívané při výrazných poškozeních
 - produkce jen několika slabik/slov
- 1. kresba při konverzaci:**
 - levohemisferální léze: zjednodušená kresba, dobře rozpoznatelná forma
 - pravohemisferální léze: mnoho detailů, zkreslená forma kresby
- 2. melodicko–intonační terapie:**
 - zpívání známého textu (léze levé hem.) → aktivizace funkce pravé hemisféry

EXPRESIVNÍ SLOŽKA ŘEČI

3. vysoce automatizované formy řeči:

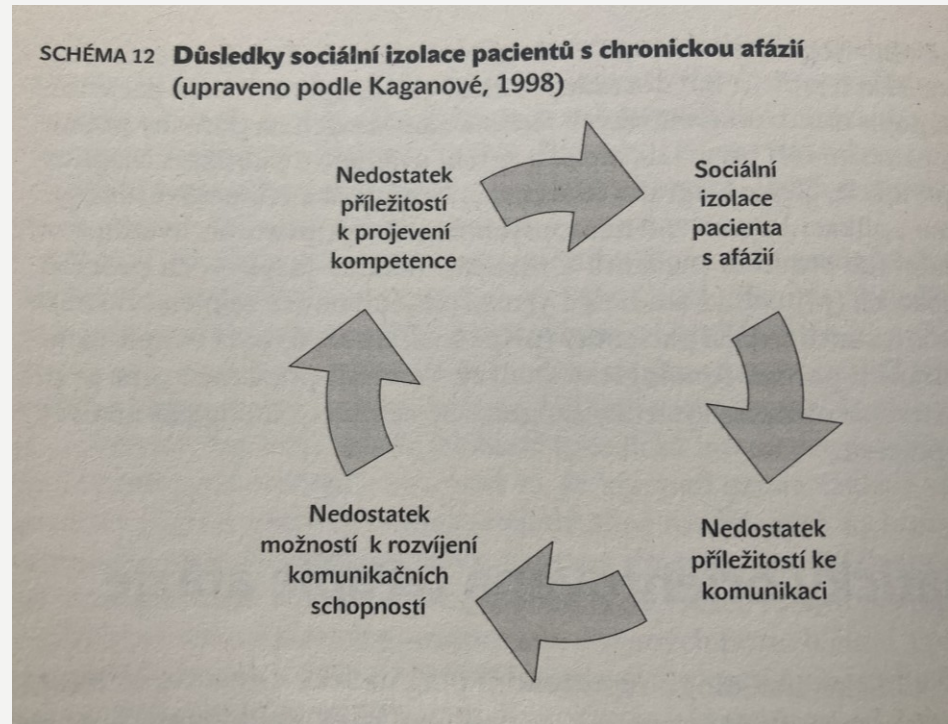
- součástí většiny vyšetřovacích postupů (MAST, WAB, ...)
 - stimulace produkce řeči
 - **verbální automatismy** = materiál mechanicky naučený v dětství (abeceda, číselné řady, dny v týdnu, ...)
 - opakování → fixace = priming
 - pacienti v akutní, subakutní a chronické fázi afázie
-

KOGNITIVNĚ-NEUROPSYCHOLOGICKÝ PŘÍSTUP

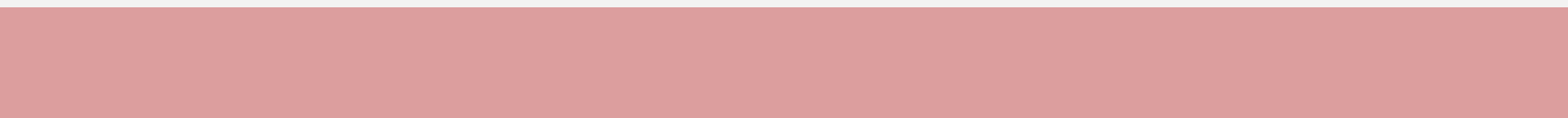
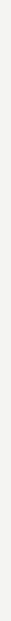
- intenzivní, dlouhodobá terapie je pro většinu pacientů efektivní
 - dnes: i krátká terapie může být efektivní
 - **při plánování terapie logoped potřebuje:**
 1. získat info o NKS pacienta a mozkové lézi
 2. vytvořit hypotézu o předpokládaném narušení
 3. realizovat vyšetření a analyzovat výsledky
 4. vytvořit detailní postup terapie zaměřený na zjištěné deficity
 5. plánovat analýzu výsledků během a po terapii
-

PRAGMATICKY ORIENTOVANÁ TERAPIE

- zlepšení **funkční komunikace** v každodenní komunikaci
- celkové zmírnění důsledků
- **sociální izolace** → nedostatek komunikačních příležitostí
- **skupinová terapie** → nácvik funkční komunikace

AFÁZIE U DĚTÍ

AFÁZIE U DĚTÍ

= **dětská vývojová afázie**

- nehotové postižení řeči (vývoj řeči ještě nebyl ukončen)
- kdy byl mozek postižen (vývojová etapa řeči) + celková a rozumová vyspělost dítěte + způsob výchovy

ETIOLOGIE AFÁZIE U DĚTÍ

- **hlavní etiologické faktory:**
 - úrazy hlavy a mozku
- **další:**
 - cévní onemocnění, epilepsie, encefalitida, mozkový absces, mozkový nádor, degenerativní onemocnění CNS, ...
- postižení teprve vyvíjející se řeči
- postižené řečové schopnosti ještě nebyly zautomatizovány

SYMPTOMY AFÁZIE U DĚTÍ

- **deficity v oblastech:**

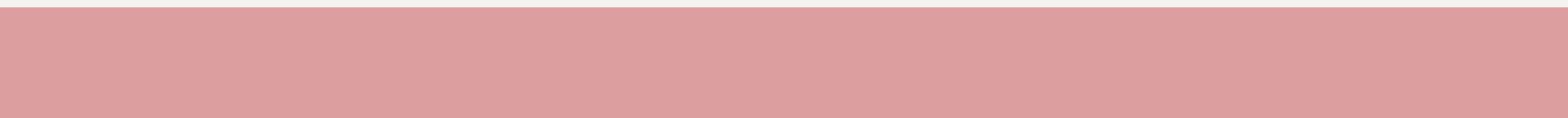
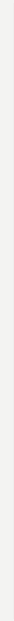
- porozumění řeči
- slovní pohotovosti
- formulace a struktury vyprávění
- nalézání vhodných slov
- abstraktnější a diferencovanější sl. zásoby
- sluchové krátkodobé paměti

- motorická, senzorická i globální

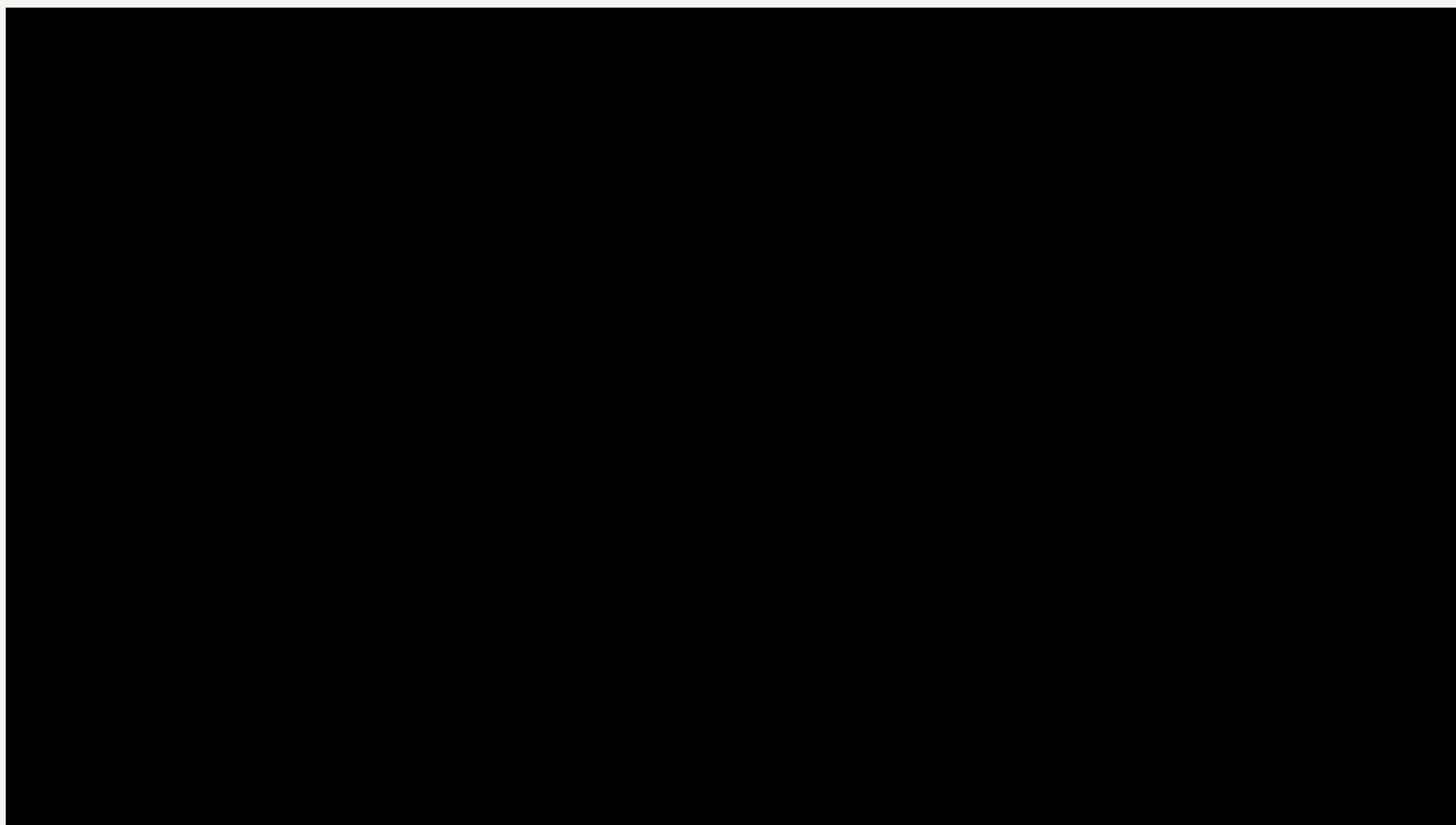
- **symptomy:**

- porucha expresivní složky (řečové produkce)
 - poruchy fluence (neplynulost, zadržávání)
 - dysgramatismy, hledání slov, parafrázie, poruchy artikulace
 - poruchy čtení a psaní
-

VIDEO

AFÁZIE – ROZHOVOR S PANÍ HELENOU

ZDROJE

OBSAH

- CSÉFALVAY, Zsolt, 2007. *Terapie afázie: teorie a případové studie*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-316-1.
- KLENKOVÁ, Jiřina. *Logopedie: narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe*. Praha: Grada, 2006. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1110-2.

VIDEO

- https://www.youtube.com/watch?v=b5Noksdpfbkg&ab_channel=PetraSviderkov%C3%A1

OBRÁZKY

- <https://www.semanticscholar.org/paper/A-Screening-Tool-to-Detect-Stroke-Aphasia%3A-of-Test-Paplikar-Iyer/9cfe05cdd685345b4b98588f00d56cfdac866081/figure/o>
- https://www.researchgate.net/figure/Tokens-used-in-the-Token-Test_fig11_266558490

DĚKUJEME ZA POZORNOST!

ZUZANA AUDOVÁ

ELIŠKA BULÍŘOVÁ

TEREZA KUDĚLOVÁ

KRISTÝNA LEJSKOVÁ

ISABELA PLÁNKOVÁ

VERONIKA PODHORSKÁ

LUCIE STÁRKOVÁ